

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre 5 ft. — kr.
Félévre 2 ft 50 kr.
Negyedévre 1 ft 25 kr.

SZERKESZTŐSÉG:
Báza utca, 1283. szám.
hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok nem adatnak vissza.

SZARVASI LAPOK

TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER, VASÁRNAP.

KIADÓHIVATAL:

Szikes Antal könyvnyomdaja, hova az előfizetési pénzek, hirdetések és minden a kiadóhivatalt érdeklő közlemények küldendők.

Nyitánydíjban egy sor közlési díja 10 kr.
Hirdetések jutányos áron vétetnek fel.

A mi dalárdánk.

Vidéki városok életében a kaszinók, olvasóegyletek, helyi hírlap, nyilvános felolvasások, hitelszövetkezetek, pénzintézetek, dalegyletek képezik a szellemi központot. Minél magasabb fejlettségi fokon állanak ez intézmények, annál nagyobb biztossággal lehet belőlök következtetni a társadalmi élet élénk lüktetésére.

Ma napság már alig is van kisebb-nagyobb város a provincián, hol — bár változó szerencsével — fel ne karolnák a szellemi központok említett tényezőit. Hogy e tényezők közül ez uttal épen a dalárdát választottuk szóbeszéd tárgyául, ezt azon alkalmasság magyarázza meg, mikép dalegyletünk a szegedi dalárünnepély óta élvezett nyári szünet után — mint értesülünk — legközelebb ismét megkezdí életműködését.

Ott volt tehát Szarvas is az újra épült Szeged augusztusi ünnepélyein, s az ünnepségeken való részvétel útján több, hasznosan értékesíthető okulást szerezhetek magoknak daláraink. Első sorban beláthatták azt, hogy bár a dal a leg-egyetemesebb művészet, azért — mint mindenütt — úgy e téren is háládatlan vállalkozás, hogy úgy mondjam, az ösztön ellen rugódozni. Ha összevetjük az ez idej szegedi versenyeket a főntebbi évek ilyenmő országos összejöveteleivel, akarva nem akarva be kell ismernünk, hogy az utóbbi időben a dalárügy is sokat fejlődött hazánkban. A résztvevő tizenkét dalegylet — egykettő kivételével — mind hangerő, mind fegyelmesség, mind pedig művészeti ének dolgában oiy színvonalon áll, hogy mellettök — a több év, sőt évtized óta is fennálló egyletek mellett — csecsemő korát élő, s a kezdet nehézségeivel küzködő dalárda ép oly kevéssé jöhet komolyan

számítás alá, a mily egyenellen dolog volna megletti korú tapasztalt iparosok készítményei mellé járattan tanoncok vagy felszabadulni készülő iparos ifjak kezdetleges kézműveiket kiállítani!

Ez főképp azoknak szól, kik minden megértetni-akarás és kapacitálás mellett is annyira minden erővel azon voltak, hogy j e l e n t e z z é k v e r s e n y r e a szarvasi dalkar, sőt a belátóbb tagoknak ellentétes állásfoglalását egyenesen — g y á v a s á g n a k deklarálták.

A tapasztalat kioktatott tehát bennünket a felől, hogy a versenyzésre észszerűen még csak gondolni sem lehetett; de hogy a dalárda mégis jelen volt, ezt oly nyereségnek tekintem, első sorban magokra a tagokra, melynek üdvös eredményei kétség kívül be fognak következni. Alkalom volt ott meggyőződnünk, hogy kitartó szorgalom, igyekezet és tanulmány mennyire képesítik az egyleteket! Élénk példája ennek a kolozsvári polgári dalegylet, melynek tagjai egytől-egyig kótához nem értő egyszerű iparos-emberek, s mely mégis az első között lett kiüntetve.

A tisztult műzülésen, a sikerre vezető kitartó igyekezet felismerésén kívül hozott a dalárda még magával egyebet is, szegedi útjáról — azt a megnyugtató öntudatot, hogy bár személyes művészeti érdemével versenyre nem kell, de az össztáásra szánt nehéz műdarabok előadásánál beigazolta hasznavehetőségét, s azt, hogy idejét nem töltötte minden előkészület nélkül, mert tény, hogy a versenyző dalegyletek, saját versenyműveik minden irányú átdolgozását annyira főczélnak tekintették, hogy a mellett a nehezebb szabású közösdarabokkal tüzetesen foglalkozni sem idejük, sem kedvök nem volt, a mieink pedig épen ezekben voltak többé-kevésbé erősek.

S van még az éremnek egy másik oldala is!

Az egész ország képe undorral fordult el azon disztelen jelenetektől, melyek — bár mint nem szorosan vett hozzátartozói az országos ünnepélynek — a közgyűlés termeiben lejátszódtak. Kicsiben előfordulnak az ilyen scénák az egyesületi életben is, hiszen az eszmecsere, a vélemények, kölcsönös és türelmes meghallgatása teremti az egészséges egyesületi szellemet.

Ennek tudatában, okulva a szegedi események szégyenelni való részletein, csoportosuljunk ismét a zászló körül, mely alól száműzve legyen minden mellékes érdek, minden kicsinyes akadékoskodás; — a dal varázsa egyesítsen bennünket a közös szent cél további szolgálatára. Jelenlünk meg teljes számban közszeretben álló, derék Elnökünk meghívására, s megbeszélve a reánk várakozó teendőket, hassa át munkálkodásunkat a hazafiságot hirdető magyar dal lángoló szeretete, mely csodákat mivel és meg-nemesít.

DALEGYLETI TAG.

Az egyház és iskola aranykönyvéből.

Köszönetnyilvánítás.

A jótékonyágáról széles körben előnyösen ismert kegyes özvegy Kvaczala Jánosné, szül. Konecsny Juliana asszony a helybeli társulati polgári leányiskolánál évekként ezelőtt tett 50 ftnyi alapítványát e napokban letett 50 fttal 100 ft-ra kiegészíteni sziveskedett. Fogadják a jótékonykezű adományozás terén előjáró jöttekötő a társulat s az intézeti leány-sereg érdemelt hálaköszönetét és szives áldás-kívánatát!

Ugyanazon bőkezű adakozónő a hazai ág. h. ev. gyámintézetek céljaira, az egyházi élet ápolására, alól-írottnál újabbán 1000 ftot tett le. Midőn tudjuk, hogy hasonló nagy adományt, ezen szent célra már öt év előtt is nyújtott: nyilvánvaló, hogy nála az Úrnak s anyaszentegyházának szeretete nem csak szavakban hanem nagyszerűt mivelő cselekedetekben jelentkezik. Áldja meg őt ezekért az áldások Atyja az ő kifogyhatatlan kegyelme szerint!

ACHIM ADÁM.

TÁROZA.

Felhő függ a lomb fölött...

Felhő függ a lomb fölött,
Ráborult a szürke kőd,
Elsárgul a falevél
Széthordja az őszi szél.

Bánat köde szívemen,
Szomorú az életem:
A galambom elhagyott,
Messez földre bujdosott.

Majd ha újra jön a nyár,
S felragyog a napsugár:
Felderül-e majd szívem,
Visszatérsz-e, kedvesem?!

BÉRY KELEMEN.

Az utolsó zónában.

— Úti emlékek. —
(Folytatás.)

Zágrábot is elhagyjuk. S úgy látszik, mint ha visszafelé mennék Magyarországnak, még a pamlagunk is megfordult, sőt a szép Zágráb is újból előttünk fekszik a déli napsugárnál pompázó színeiben. Látjuk — még pedig most már közelebbről — a László magyar király által épített impozans góth-stílusú székesegyházat; nem különben az országházat, az érseki palotát, az egyetemet. De ime vashidon rohog vonatunk, ez a Száva hidja, még új és hatalmas mű. Minden elmarad rögtön, s a vonat Szevete állomáson áll meg. A vidék

még mindég szeliden lankás, dombos róna s még mindenütt ott van az az élénk zöld szín, mely néhol sötét, majd világosabb látképet mutat.

— Mi az kérem? Mi történt? — riad fel egy utitárs bóbiskolásából.

— Nincs semmi baj tudtommal.

— Úgy hallottam, mintha valaki „szedtevetett” kiáltott volna.

— Szeszvetén vagyunk uram, azt jelezték.

— Ugy, az már más!

Az utasok nagyrészt délfelé újból elnyomja a buzgóság, s a gyorsan tűnő vidék ködfátyolként vonul el az álombágyasztotta szemek előtt. A fejek integetnek, aláhanyatlanak s mindent hatálmába kerít a kimerülés. Az ebéd közel, de helye még csak Károlyvárosban következik. Az ember pedig könnyen szunyókál, ha éhes, ha pedig ebédelt, megkivánja a — szunnya-dást, ott is lám, a koupé másik sarkában egy kis leányka meg-megrántja gyöngéden mamája felöltőjét, mert a mama kissé elszundikált.

— No mit kívánsz, kis augyalom?

— Aludtál mamám, sugja a kicsi, mintha szégyenlené.

— Hát persze, hogy aludtam, — látod minék költesz fel? Olyan jót álmodtam.

— Enni való volt, mamám?

— Jaj, te kis oktondi, talán éhes vagy már? Na ne félj, mindjárt ebédelünk.

Nem is telt bele sok idő, s a vonat Károlyváros nagy állomására érkezett.

A benyomás igen kedvező. A pályaudvarral szemközt van a Károly főherceg által 1579-ben a törökök ellen épített erősség; az állomás háta mögött pedig a csinos város, számos szép épülettel, templomokkal. Közel esvén a Kulpa folyó, mely élénk közvetítője

a szállítmányi kereskedésnek, sokat nyer szépségben a város vidéke, mert hegy-völgy, síkság igen arányosan váltakoznak, s a város déli oldalán levő sikon szép erdős liget terül el, hová sétálni járogat a város közönsége. A város határában nagy terjedelmű szőlők vannak, melyekben erős és jóízű bor terem; ambar a phyloxera már itt is erősen terjed. Pedig a boraszat nagy jövedelmi forrásul szolgál e vidéknek.

De ime utasaink „Table d'hôte”-os része siet beszállai, a vonat indul, keresztül a Kulpa vashidján, a régi katonai (károlyvárosi) végvidéknek.

Itt már egyre merészebb a táj, termékelenebb a vidék, fenyvesekben dúsabb az erdőség, kevésbé batorító az utazás, mert mentől előbbre megyünk, annál több a kanyarulat, s vonatunkat majd minden pillanatban oldalt billenni érezzük. Olykor párhuzamban megyünk a Fiuméig vezető „Luiza” nevű országúttal, mely keskeny fehér szalagként kigyózik tova. E nevezetes út Károlyvárosnál kezdődik s körülbelül 144 kmter hosszú, 1812-ben épült. Egész Fiuméig a közelünkben van lisztes felületével, csak olyankor látható messze, karéjban, ha vonatunk sokatván a kerület, egyenesen a hegybe furakodik, s így — alagúton — húzza a rövidebbet, mert itt az az előnyös. Elmaradt már a turpolyai nemesek szabad kerülete s a végvidék merész sziklái, szakadécai közt egyszerre feltűnik egy kopár óriás csúcs. Még a kéklő messzeségen át is felérlik a Karst eme hatalmas, kréta- és mészkőmaga. Nem látszik rajta semmiféle, — szemnek jól eső árny. Komor zord, haragvó arcú óriásnak véljük a ki — ha majd ott haladunk el lábainál — kösziklét fog zúdítani felénk.

Az út valóban nyaktörővé minősül. Egy felől a sziklafal, melynek tetejét a coupé ablakából nem láthatjuk; más felől a szédítő mélység, alant csorgó víz

Békésvármegye legtöbb adót fizető megyebizottsági tagjainak 1890-ik évre összeállított névjegyzéke.

Gr. Venckheim Frigyes Uj-Kigyós frt 76724.90. Id. Dr. Wodianer Albert Budapest frt 34967.59. Gr. Venckheim Rudolf Doboz frt 21684.64. Gr. Almásy Kálmán Kétegyháza frt 16031.85. Gr. Venckheim Károly Gerla frt 14176.54. Kárász Imre Szeghalom frt 11603.92. Gr. Venckheim Dénes Doboz frt 9767.66. Br. Venckheim Viktor K-Ladány frt 9570.47. Gr. Apponyi Albert Budapest frt 7945.42. Geiszt Gáspár Kondoros frt 6532.09. Geiszt Gyula Kondoros frt 6311.75. Szalay József Csaba frt 4813.58. Karassay István Csaba frt 3446.88. Gr. Venckheim Géza Gerla 3198.81. Jurenák Sándor P.-Szt.-Tornya frt 3160.36. Grimm A. József Gyula frt 3103.87. Beliczey István Csaba frt 2913.32. Wolfinger Lipót Sámson frt 2475.70. Kontur József Szarvas frt 1848.21. Szucsú Béla Csaba frt 1757.16. Székács József Orosháza frt 1500.21. Beliczey Rezső Csaba frt 1486.41. Kliment Z. György Csaba frt 1429.75. Kocsizky Mihály Csaba frt 1389.26. Jantyk Mihály Békés frt 1381.05. id. Belenta János Békés frt 1379.78. Szánthó Albert Békés frt 1356.39. Székács István Orosháza frt 1257.57. Schwarz Farkas K.-Teresa frt 1229.31. Székács Lajos Orosháza frt 1152.97. Justh István P.-Szt.-Tornya frt 1142.02. Székács Pál Orosháza frt 1111.95. Haraszi Mór Szt.-András frt 1107.30. Kliment Z. János Csaba frt 1078.90. Bagi József P.-Földvár frt 1061.89. Derczy Ferenc Kondoros frt 1056.27. Janurik János Szarvas frt 991.91. Stojanovic Gyula Csorvás frt 990.36. Basch Lipót Szeghalom frt 983.15. Schwartz Ferenc F.-Gyarmat frt 962. Pfeiffer Antal M.-Berény frt 944.54. Zahorán Pál Csaba frt 902. Farkas József Csorvás frt 874.96. Löwy Sámuel Csaba frt 858.41. Ravasz József Földvár frt 827.98. Lukács Károly Gyula frt 809.78. Breznik János Csaba frt 800.04. Ravasz István Orosháza frt 765.46. Péter András Szeghalom frt 761.93. Uhrin József Endrőd frt 743.60. Aradi György Csaba frt 723.24. Pék Antal Csaba frt 722.49. Tenner Lipót Csaba frt 714.42. Ladics György Gyula frt 713.75. Kohn Márton Ócsöd frt 705.47. Kliment János Csaba frt 695.16. Reck József Csorvás frt 667.79. Klein Adolf Gyoma frt 662.17. Ifj. Kocsizky János Békés frt 661.41. Miklya L. György Csaba frt 655.74. Wagner János Eperjes frt 651.67. Dr. Kovács István Gyula frt 645.48. Dr. Papp József Szeghalom frt 647.29. Kny Antal Békés frt 624.96. Boros János K.-Teresa frt 623.83. Ifj. Kardos Ferenc Szeghalom frt 621.18. Urszinyi Dezső Csaba frt 613.87. Braun Mór Gyula frt 609.44. Bakai Péter P.-Szt.-Tornya frt 600.88. Laurinyecz György Csaba frt 593.27. Kalmár József Endrőd frt 592.28. Grimm Izidor Orosháza frt 588.80. Ifj. Lehoczky János T.-Kömlös frt 583.87. Kita Pál Kondoros 583 frt 61 kr. Kita János Csaba frt 580.15. Bolyánszky János Csaba frt 560.60. Id. Zalay Mihály Csorvás frt 558.97. Korossy Kamill Csorvás 557.50. Tavaszi János Orosháza frt 555.86. Novák Kamill Gyula frt 552.12. Bulla Sándor Orosháza frt 546.40. Ifj. Gajdács János Csaba frt 544.54. Hoffer Adolf M.-Berény frt 540.52. Lepény Pál Csaba frt 539.04. Biener Bernát Csaba frt 536.96. Winkler Lajos Gyula

frt 533.88. Polgár Béla F.-Gyarmat frt 529.31. Derczy Antal Kondoros frt 528.83. Schriffert József Gyula frt 528.61. Gondócs Benedek Gyula frt 528. Véghe József Gyula frt 521.11. Omaszta Gyula Csaba frt 518.68. Kohlmann Ferenc Gyula frt 513.42. Hakkor Máttyás Ócsöd frt 513.06. Basch Béni Szeghalom frt 507.95. Bruder Lipót Orosháza frt 507.36. Kovács L. Mihály Csaba frt 504.24. Keller Imre Gyula frt 503.14. Schwarz Samu Kondoros frt 501.76. Kovács I. István Endrőd frt 499.51. Kvasz János Csaba frt 494.54. Ifj. Mező Sándor Szeghalom frt 493.98. Dr. Szeberényi Gusztáv Csaba frt 493.14. Straszburger Armin Gyoma frt 492.02. Grimm Sámuel Gyoma frt 489.63. Medovarszki János Csaba frt 488.35. Vandlik Máttyás Csaba frt 487.53. Keszár János Csaba frt 484.70. Nagy Károly Gyula frt 477.55. Meleg János T.-Kömlös frt 474.46. Schwarz Salamon Csaba frt 474.38. Maczák L. György Csaba frt 474.28. Fabri Károly Csaba frt 474.19. Erkel Rezső Gyula frt 472. Lavatka József Békés frt 469.73. Somogyi Sándor Szeghalom frt 468.38. Veszelyka Imre P. Szt.-Tornya frt 466.60. Klausz Lázár Endrőd frt 466.59. Gyáni István F.-Gyarmat frt 466.24. Bohus M. György Csaba frt 464.47. Bakucz Tivadar Békés frt 463.01. Lubinszky Ede Orosháza frt 460.52. Dr. Zsilinszky Endre Csaba frt 456.80. Szentmihályi Lajos Gyula 455.36. Medovarszky Pál Csaba frt 452.87. Harsányi Sándor Orosháza frt 451.78. Kovács Mihály Orosháza frt 451.77. Ferenczy Alajos Gyula frt 450.58. Kocsizky János Csaba frt 449.44. Gerlein Reichardt Gyula frt 445.58. Miskutza György Gyula 444.29. Tóth László K.-Teresa frt 444.28. Áchim L. András Csaba frt 443.59. Dr. Haasz Soma Orosháza frt 443.16. Lepény András Csaba frt 442.43. Szaszák János Csaba frt 442.28. Tatár János Szeghalom frt 441.92. Madai Aladár Gyoma frt 440.28. Haan Lajos Csaba frt 438.16. Nagy József P.-Földvár frt 436.19. Badics Elek Csaba frt 433.18. Rutkai András Csaba frt 428.99. Löwy Áron Csaba frt 428.97. Gyán Gergely F.-Gyarmat frt 427.11. Janurik Pál Szarvas frt 425.59. Dr. Réthy Pál Csaba frt 423.98. Passzauer Jakab Kondoros frt 422. Felegyi János Csaba frt 421.22. Vámos Sándor K.-Teresa frt 420.47. Janurik György Szarvas frt 411.41. Lehoczky József Orosháza frt 411. Winkler Ferenc Gyula frt 407.58. Gajdács György Csaba frt 406.39. Timár M. János Endrőd frt 400.68. Milyó Máttyás Csaba frt 400.03. Tabajdi Sándor Szarvas frt 400.44. Kocsor Gergely Békés frt 399.83. Szabados Antal Gyula frt 496.48. Bajcsai János Kondoros frt 391.83. Diamant Jakab Ladány trt 391.77. Prág Lajos Csorvás frt 390.51. Prág Bonifác Csorvás frt 390.24. Kovács Sz. Ádám Csaba frt 389.77. Szikes Márton Gyula frt 389.19. Ludvig Mihály Gyula 387.59. Schreiber Dávid Kondoros frt 387.12. Ifj. Patai György Csaba frt 386.89. Kliment Z. János Csaba frt 386.80. Bauer Gyula Gyoma frt 385.30. Zahorán Máttyás Csaba frt 382.70. Schwarz Ignác Gyoma frt 380.25. Kis József Orosháza frt 377.89. Szirmay L. Árpád Szarvas frt 377.70. Frnda András Csaba frt 377.07. Kratochwill Gyula, Békés frt 375.88. Kulka Sámuel Gyoma frt 375.20. Fischer Pál Csorvás frt 373.05. Chisztó Sándor Szeghalom frt 372.51. Schweighoffer Lambert, Orosháza frt 371.01. Bakos József Csorvás frt 370.04. Mázor János Csaba frt 369.98. Laszik Máttyás T.-Kömlös frt 369.86. Ifj. Biró Benek Gyoma frt 369.86.

Reidinger Béla Csaba frt 368.05. Endrész András Gyula frt 364.94. Démsz József Gyula frt 363.99. Tolnai Ferencz Szt.-András frt 363.90. Ifj. Patai András Csaba frt 362.97. Braun Sámuel M.-Berény frt 361.89. Braun D. Ádám M.-Berény frt 359.90. Szabó Antal Orosháza frt 359.87. Seiler Máttyás Csaba frt 359.26. Ondrovitzky Sámuel Csaba frt 359.99. Valkovszky Mihály Csabacsüd frt 354.95. Horváth Mihály Pusztai-Földvár frt 354.07. Borsóthy Géza F.-Gyarmat frt 353.51. Tarján István, Kétegyháza frt 352.68. Robicek Károly Szarvas frt 352.47. Varságh Béla Csaba frt 351.—. Szilágyi István, Gyula frt 349.69. Lavatka Gyula Békés 349.62. Fazekas József P. Szt.-Tornya frt 349.28. Mácsik György Csaba frt 347.70. Mikulai István Orosháza frt 344.63. Neustädli Lipót, Bantalya frt 343.86. Kitka György Csaba frt 343.40. Kovács Antal, P.-Földvár frt 343.20. Bakos György Csorvás frt 342.61. Baner Márton M.-Berény frt 341.36. Darok József Orosháza frt 340.12. Litauszky Mihály Szarvas frt 339.87. Védél Károly Gyula frt 337. Podani Mihály Szarvas frt 336.09.

S z i n é s z e t.

Az elmúlt hét a „túlások hete” volt. Tüloztak a színeszek játékkal, elkezdve Pálffy Ninától le-le egészen Kölesei Elviráig. Tülon-tülon ontották az ég csatornái majdnem egész héten a máskor óhajta várt áldást; s a közönség épen azért (vagy talán más okból is?) túlságba vitte esténként az — otthonmaradást. A színtársulat, szegény — megfogya bár, de törve nem — estéről estére jóformán üres padoknak játszott; (kivéven a Pálffy Nina jutalomjátékát), s csoda-e, ha az előadások is olyan kénytelen-kedvetlen mentek?!

Szombat, szept. 21.
K. Pálffy Nina második vendégfelléptével adatott: „A Mikádó vagy Titipu városa” bohózatos japáni operette 3 felvonásban. Közönség közép számmal. — Mára az előadás eleintén meglehetősen vontatva ment, míg a játékos bele nem meredtek szerepeikbe. A szereposztás megvalóságos abszurdumnak mondható. Avagy micoda szerencsétlen gondolat már az, hogy az igazgató maga is énekes szerepet vállal s ugyanolyan erőszakol Csetére is?! Borsodi játékból elég volt már a Subancz első előadása alkalmával; s ez a Koko l o r d és P o o h - B a h ! P u j, ennél még a szarvasi dalkar legutolsó Bass-primistája is különben zengedez. No de: spongyát rá! Legjobban megállottak helyeiket: Mezey (Mikádó), kinek szintén alig élvezhető énekét még hajlandók vagyunk megbocsátani azon érdeméért, mivel hogy a szöveget legalább eléggé érthetően ejti ki, továbbá Pálffy Nina, ki Jum-Jum szerepében általános tetszést és sok tapsot aratott; bár ügyes színészi tehetségét egész teljességében ezen szerepben nem mutathatta ki. Hát azt mire való volt két hónapban át titkolni, hogy a társulat mily hatalmas énekesnőt nevez magának Kantai Teréz személyében? Bizony-bizony nem egyszer csillant fel Katischa énekében a régi dicsőség egy-egy elegikus akkordja, s az ember csak azt fájjalja ilyenkor, hogy az asszony is miért nem egy ugyanazon természet a jóféle borral, melyen az idő nem rombol, de javít.

patak, mely itt is, ott is egy-egy zuhatagot alkot, melynek közelébe az önző ember azonnal vízi malmot alkalmaz; ott pedig, hol öregebb lesz a patak, már egész nagy gyárak használik fel erejét, míg a tenger közelében, hol többet megy rejtőzve a föld alatt, mint a szabad levegőn, — ott már nem törődnek vele. Mily csodálatos hasonlított a kis patak élete az ember életéhez. Ott pezseg vígan csörgedezve a sziklak völgyeiben kicsi tündérpártot varázsol magának, öntözgeti, üdítgeti harmatával; kavicsot gördít, pillangót elragad, mint a gyermek, később utjában talál malmokat, gyárakat: befogják a komoly munka és hivatás terére, mint a meglett férfit, azután östvegődve az akadályokon, komolyan hömpölyög tovább s eltűnik a tenger nagy tömegében, hogy a többi vizekkel egyenlővé váljék.

Elmaradnak egymástól a sziklakra erőszakolt állomások, hol igazán keresni kell a falut, vagy várost, melynek nevé kiáltja a kalauz. Csak itt-ott mereng az ember: — Hol is hallottam ezt a nevet? „Touin, Ogulin...” S előkerülnek és recitálnak a gyermek-kori földrajzi emlékek még a mikor oly küzdelmesen tanultuk a katonai végvidék mappáját! Ott volt szó: Touini, Ogulini, és Szluini kerületekről!

De a mit az imént kiáltott a kalauz, annak nem igen van nyoma még a „Hármas kis tükör”-ben sem.

— Generálszki szót! — egy perc! Keresünk is, hogy merre lehet, e csodás alakú sziklak között a „tábornoki asztal”? De ezen helynév eredete nem ilyen természeti sajátágban keresendő, hanem inkább talán abban, hogy itt volt valamely őrvideki bíróság székhelye. Az újabb, meglepőbbnél meglepőbb fenségei e vadregényes vidéknek, nem engednek hosszas kalandozást az elmének. A mi eddigelé bámulatos volt, annak hatása enyészni kezd az ez után következők mögött; a hegy-

szakadékok, a sziklaüregek, a zöld mohás oákok ott a mélység fenekén — mind ez tündér álomként tova tűnik s újabb láncolatban jönnek szemünk elé dolgok, melyekről a hirtelen hazaszárguldozó ész váltig azt mondatja velünk:

— Képtelenség, képtelenség!

Közeledtünk Kameran-Moraviczához. Elindulásunktól fogva tehát 24 óra telt el. Nagy idő, óriási távolság! Türelmetlenül vártuk a néhány percet. Ez is elmúlt. Ott voltunk e nagy állomáson, már messziről keresve szemekkel „öt.” Ott volt A mint elhangzott a kalauz jelzése, mi is elküldték a magunk jelszavát:

— Szarvas-Kondoros.

.....

Ozsonna után át kellett szállanunk egy más vonatra, néhány kocsi visszamaradt. A további utazás mindenesetre sokat nyert érdekességében, a most már kéznél levő magyarzó által, ki alig győzött válaszolni kérdézősködésünkre.

A nap ragyogón szórtá sugarait s a — lámpát meggyújtották a kóupénkban.

— Mi lesz most?

— Nagyon sok az alagút, most kapaszkodtunk a legmagasabb pontra, onnan azután már leszállunk a tengerhez.

— Hajmeresztő dolgok! Hogy még csak most kapaszkodnánk a legmagasabb pontra? S hogy azután „repülünk” a tengerbe? Kezdet az ember idegességé válni. Ez nem csoda, mert a képzelet túloz e borzalmaságok láttára s mindig az eshetőségekre gondol.

A vonat fűtyül — igen hosszasan, nem sokára eltűnik a napfény s a tompa, erős zakatolás jelzi, hogy benn vagyunk az alagútban. A lámpafény borzasztó beun — s ha kitekintünk az ablak üvegén által, még

inkább borzaszt a közeli sziklafal látása, mert ez alag utak egyes részeikben nincsenek kiépitve.

— Kétszáz nyolcvankettő!

— Micsoda?

— Annyit olvastam, míg áthaladtunk.

— No, ugy-e elég hosszú?

Lokve és Vrata kopár, sziklás állomásait elhagyva, fő gondolatunk volt a P l a s e állomás, mely után már látni fogjuk a tengert.

— Egy valóságos tengert!

Óh milyen izgalom volt ez! A vonat ment, alagúton ki, alagúton be, néhol erősen lihegve míg elérte a parnassust Plase nál.

— No most lesni a tengert; ki lesz az első a ki észre veszi? A dolog rendes menete nem változott meg a mi forró vágyainkért; de csak megjött végre a hatások koronája.

— Nini — a tenger!

— Csakugyan. A lealdozni készülő, fénylő napnál feltűnt végre a Quarnero öble. E hatást leírni nem lehet, azt úgy kell fokozatosan átérzeni. Nyugodt volt a tükre, szürkés parázat szállt fölötte; olykor-olykor csillámlott a felszín.

A magasról néve alá egy óriási pocsoljának (bocsánat a drasztikus hasonlatért!) látszott. Csöndesége által hatott így, a verőfény meleg időben. A szem el nem fáradt nézésében. Elhagytuk Buccarit, a vonat már fűtés nélkül futott lefelé, még egy alagút, egy vashíd a Fiumára folyón — s kibújt a vonat a házak alatt, robogván Fiume városa közepén.

Bolygó.

(Folyt. köv.)

Vasár
K. Pa
kie primado
szinre Vido
Telt ház elő
elhez csakis
onló. Akko
uésző téren,
virágosz! —
szott s bebiz
több tagjain
magyar, félig
lyesíteni alig
P a l f f y
romekelt —
téma rovára
nyörő csokro
alatt kedvele
vezettel és s
akaró taps
és Mezey ké
si (Balogh I
különbön kö
padon hisze
mondva —
ségben — olv
mipártolása
Deák Pál (Je
hetségének.
kal jó komik
pálásából el
prémi (Bódi
röz (Mari), S
emelni az elő
Kedd,
Mezey
előtt — Szigi
Az egész nap
jutalomjátéka
rep Berényi
Gazsi cigány
belelálta me
prémné (Róz
volt, mert a
szere, is. Me
rült alakítást
személyesítvé
nyelvez aszo
Szarda,
Szintén
és m ó d ’ e
től. Ezen elő
(Bannai Gabo
tették, kik me
zsebei) és Kr
érsd: nagyok
Csütörtö
Gabányi
ház’ került
már ezen az
vám, hogy me
azért, mintha
nem, hiszen
különém én m
győznék, csak
tart, Hevesy
apát csinál a
immár oda ju
czi és több il
szalon szerepe
dei gloriam.
ugyan rajta,
egyszeri próba
Veszprémné
tőlök tehető
feledtetésére.

— Pi
Dr. Szeberény
püspök, szept
A püspök ü
Scholcz ev. e
Jói s nagyszá
A püspök Sch
örömét fejezte
súlyozta hogy
lelkésítője a
hangjai mellett
— Hel
egyik buzgó t
a helyettesíté
hóra Csemeteri
október 1-én j
— Cho
nak, zeneakad
közölte a hiva
is a legmelege
ráltak a kineve

Vasárnap, szept. 21.

K. Pálffy Nina utolsó vendégfelhíptével, a kedves kis primadonna jutalomjátékul itt másodszor került színre Vidor Pál eredeti életképe „Az ingyenélők.” — Telt ház előtt olyan előadás volt ez, hogy az idény alatt ehhez csakis a „Királyfogás” második előadása volt hasonlító. Akkor és most: telt ház, jó kedv — színpadon és uőző téren, összességé élénk előadás, kihívás, taps és virágosó! — Mezey (Boross János) ma is kitűnően játszott s behozonyította, hogy ő a társulat leghasznavehetőbb tagjainak egyike. A pestkülvárosi egyszerű felig magyar, felig német kocsmárosát nálánál jobban személyesíteni aligha lehet.

Pálffy Nina (Kiss Sári) játékaival ma valóban remekelt — kár hogy lépten nyomon tulzásba esik, játéka rovására. Első dala után a zenekarból három gyönyörű csokrot nyújtottak át az előttünk is rövid idő alatt kedvelté lett kis művésznőnek, a ki kedvvel, élvezettel és sikerülten játszott. Minden dalát szünni nem akaró taps és ujrázás követte. Az előadás fénypontját ő és Mezey képezték. — Krémer (Veiner Vilmos) és Szilasi (Balogh Pista) a czimszerepben most is jók voltak, különben könnyű Krémernek ingyenélőt játszani a színpadon hiszen — minden rossz gondolat nélkül legyen mondva — két hónapja gyakorolja magát a „mesterségben” élvezvén páros és páratlan napokon felváltva műpartolásáról ismeretes jóakaróinak ingyenes ebédjét. Deák Pál (Jani) újra bizonyosságát adta szép színészi tehetségének. — A csengő érc-dalkör tagjai kantizálásukkal jó komikus alakok voltak, bár a karmester rugkapálásaiból elengedjük volna legalább a — felét. Veszprémi (Bódi Ferencz), Veszpréminé (Eszter), Kantai Teréz (Mari), Sággy Rózsika (Lujza) szintén igyekeztek emelni az előadás sikerét.

Kedd, szept. 24.

Mezey Péter jutalomjátékul adatott — füres padok előtt — Szigligeti énekes népsziműve: „A c z i g á n y”. Az egész nap tartó eső is oka lehetett, hogy még Mezey jutalomjátékán is oly gyér volt a közönség. A czimszerep Berényi kezeiben, ki az őseire büszkén visszatekintő Gazi cigányt ügyesen személyesítette. Krémer (Peti) beletalálta magát szerepébe. Peltűnően jól játszott Veszpréminé (Rózi). Ezen szerep épen azért is neki való volt, mert a Rózi szerepe egyes részleteiben tragikai szerep is. Mezey (Kurta aglegény) kis szerepében sikerült alakítást nyújtott. — Kantai Teréz is elemében volt, személyesítvén Rebekát, ezt a férjének parancsolgató, nyelvezet asszonyt.

Szerda, szept. 25.

Szintén gyér közönség előtt került színre a „R a n g é s m ó d” eredeti színmű 3 felvonásban Szigeti Józseftől. Ezen előadás legjobb alakításait a Veszprémi-pár (Bannai Gábor és Clarisse), Berényi (Bannai Gerő) nyújtották, kik mellett Sággy Rózsika (Irma), Ságghyné (Erzsébet) és Krémer (Sandor) fejtették ki jobb sorsra — értésd: nagyobb publikumra — méltó igyekezetet.

Csütörtök, szept. 26.

Gabányi Árpád 3 felvonásos vigjátéka „A Kókai ház” került színre. Hanem, az Isten hűnül ne vegye, már ezen az estén könnyebbülten sóhajtottam fel, hallván, hogy még csak épséggel 2 előadás lesz. Nem azért, mintha már semmikép nem győzném picizulával, — nem, hiszen a szerkesztőm gratiájából ingyen jegyemmel kiülném én már ameddig ők — már mint a színészek — győznék, csak attól féltem, hogy ha még egy hétig így tart, Hevesyől hős szerelmest, ifj. Zelenákból drámai apát csinál a megdirektortalanodott rendezőség. Mert immár oda jutottunk, hogy Kölesy Elvira, Palóczy, Bérczi és több ilyen nevű és érdemű óriások mozoznak szalon-szerepekben egyestén át színpadon, ad majorem dei gloriam. Ami különben az előadást illeti, meglátszott ugyan rajta, hogy elkészületek miatt úgy volt csak egyszeri próba után előlátva, de Berényi (Kókai Tamás), Veszpréminé (Éva) és Veszprémi (Zsoboki Endre) minden tőlök tehetőt elkövettek a „környezet” súlyosságának feledtetésére.

Silbak.

Ujdonságok.

— Püspök-látogatás Selmezbányán.

Dr. Szeberényi Gusztáv bányakerületi ág. hitv. evang. püspök, szept. 23 án reggel érkezett meg Selmezbányára. A püspök üdvözlésére, ki kanonoki vizitációra jött, Scholz ev. egyházi felügyelő, a városi hatóság képviselői s nagyszámu közönség jelent meg a pályaudvarnál. A püspök Scholz felügyelő szavaira adott válaszában örömet fejezte ki a város igaz magyarsága fölött, s hangsúlyozta hogy erős és egységes magyar állameszme legyen lelkesítője a városnak. A püspököt a Rakóczy-induló hangjai mellett lelkes éljenzéssel kísérte be a közönség.

— **Helyettes tanár.** A szarvasi főgymnasium egyik buzgó tanárának hosszabb betegeskedése folytán a helyettesítés válván szükségessé, e célból négy-öt óra Csemeteri Károly tanárjelölt hivatott meg, ki is október 1-én jelenik meg körünkben.

— **Chovan Kálmánnak**, városunk jeles fiának, zeneakadémiai tanárrá lett kinevezetését közelebb közölte a hivatalos lap, s utána a többi fővárosi lapok is a legmelegebb hangú megjegyzés kíséretében regisztráltak a kinevezést. Többek között az „Egyetértés” örül

hogy miniszter választása ily kitűnő zenepaedagogusra esett épen a zongora főtanszaknál, hol már valóban fiatal és terékeny erőre van szükség.

— **A magy. kir. államvasutak** aradi üzletvezetőségétől Chorus Iván helybeli lakosnak lapunkban közzétett panaszára vonatkozólag következő sorok közlésére kértünk fel: A „Szarvasi Lapok” tekintetes szerkesztőségének. Szarvas. Becces lapjának f. év szeptember hó 15-iki 37. sz. „A közönség köreiből” című rovat alatt nyilvánosságra hozott panasz tárgyában tisztelettel értesitem, hogy az esetet megvizsgáltam a mielő kiűnt, hogy állomás főnökünlökreszer történt figyelmeztetés nem volt helytelen hanem annak közeletti módja felreállításra adott okot, a mi azonban a vizsgálat folyamán felvilágosítva a ezikkel irt által elfogadva lett. Sziveskedjék jelen sorsaimat tudomásul véve belátása szerint felhasználni. Arad, 1889 szept. 25. Makray üzeletvető.

— **Hyman Kuczky** Zoltán pusztaszent-tornyai fiatal jegyző f. hó 26. szerdán d. u. vezette oltárhoz a helybeli r. kath. templomban Grunecz Vilma k. a. t. Grunecz Venczel, urasági kertész hajos leányát. Szemian Vilma k. a. t. néh. Szemian Denes gym. tanár művelt lelkű, kedves leányát eljegyezte Vajngurszky József fiúmei polg. isk. tanár. Isten áldása legyen frigyök felett!

— **Főgymnasiumi gyorsírókör.** A Kutfik Endre főgym. tanár vezetése alatt álló „Szarvasi főgym. gyorsírókör” folyó hó 21 én végbement alakuló gyűlésen következőleg állapította meg az idei hivatalnokait: előadó: Melich János VII. jegyző; Kiss László VIII. könyv- és pénztáros; Mocskónyi Zsiga VII. a. „Szarvasi gyorsíró” szerkesztői: Halász Lajos VIII. és Laukó Dezső VII. éves tanulók. A körnek összesen 35 tagja van. Az ülésen felolvastattott egyúttal a „Pesti gyorsíróegyesület” értesítvénye, mely szerint a „Szarvasi gyorsírókör” rendes tagjává választotta.

— **A Bárány vendéglő** bérbeadára új árverés fog tartatni jövő hó 7-én miután Weber bérlő a rajta hagyott 2500 frtért nem hajlandó a bérelet megtartani.

— **Színházi hírek.** Borsodi Vilmos színtársulata a téli idényre Dnvara megy; a színigazgató már el is utazott az előleges intézkedések megtételére. —

A színtársulat két derék tagja: Veszprémi Jenő és neje: V. Agh Hona hétfőn utaznak Nyitrára hova Dobay társulatához szerződtek az egész sasonra.

Irodalom.

A Pesti Hírlap demokratikus irányú politikai napilap, közkeveltségénél fogva valóban nem szorul dicseretvagy ajánlatásra. Az új évnegyed küszöbén nem muelaszthatjuk még sem el, hogy meg ne említsünk egyet-mást abból, mit e lap szerkesztősége velünk közöl. A Pesti Hírlap különös súlyt helyez a hír szolgálatra mit bizonyít az is, hogy e lapnak van leggazdagabb hír- és táviratrovata. Napi híreinek nagyobb részét is vidéki tudósítói sürgönyileg küldik meg mert a levélbeli tudósítást ma már nem tartják elég gyorsnak. S az is érdekes adalék a hírlapirodalom rohamos fejlődésének történetéhez, hogy — a mi szintén unikum — a Pesti Hírlap immár rendszeres havi fizetésben részesíti a nagyobb vidéki városokban levő tudósítóit. Ez a fizetés 25—50 frtig terjed s tudósítókat még folyton szerződtet. Így eléri a lap, hogy eredeti tudósítások dögében egy más túság sem versenyezhet vele. Három előkelő bécsi lappal (Neue Freie Presse, Neues Wiener Tagblatt és Presse) áll olytalan összeköttetésben, hogy azok szerkesztői a saját külföldi eredeti távirataikat megsürgönyzik a Pesti Hírlapnak s így a legerdekesebb politikai híreket a legelőkelőbb külföldi lapokkal egyidejűleg hozhatja. Bemunkatársai a legjobb nevű politikusok, publicisták, tárcacírók s a legkiválóbb journalisták. Hogy tárcái a legjobban megvalógtak, közsímet dolog. Negyed-évenként több regényt és novellát közöl. Ad kéthetenként zenemellékletet és sorsolási tudósítót is, (két oly melléklet melyet egyedül a Pesti Hírlap nyújt előfizetőinek.) Szerkesztői üzöneteinek mindig élénk és tartalmas rovata már is országos híre s kedveltségre kapot. Mutatvány számok a tegész hétig kült ingyen a kiadó hivatal (Budapest nádor-utca 7. sz.) hova az előfizetési pénzek is küldendők; meg pedig negyedévre 3 frt 50 k r., egy óra 1 frt 20 k r.

Felelős szerkesztő: Varga József.

H I R D E T É S E K.

1749 tkv, 1889

Árverési hirdetményi kivonat.

A szarvasi kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Gaál Sámuel végrehajtónak ifj. Opauszki Mihály és neje végrehajtást szenvedő elleni 2000 frt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a b-gyulai kir. törvényszék (a szarvasi kir. jbróság) területén levő, Szarvas községben fekvő, a szarvasi 3273 sz. tkvben foglalt, ifj. Opauszky Mihály és neje Boros Zsuzsanna nevéen álló A 1 1 hrsz. a. (137—138) hrsz. 300 □ öl beltekes ház az árverést 400 frt ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a megjelölt ingatlan az 1889 évi Október hó 26-ik napján délelőtt 10 órakor Szarvas község házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási aron alol is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 40 frtot készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. § ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a. kelt. m. kir. igazságügyminiszteri rendelet 8. § ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX t. cz. 170. §. értelmében a bánatpénzre: a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság

Szarvason 1889. év Aug. 11.

KONTUR JÓZSEF kir. járásbíró.

1553 tkvi sz, 1889

Árverési hirdetményi kivonat

A szarvasi kir. járásbírószág mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Schneider Venczelné végrehajtónak Pálka György végrehajtást szenvedő elleni 500 frt tőke követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében, a bgyulai kir. törvényszék (a szarvasi kir. járásbírószág) területén levő szarvasi határban fekvő, a szarvasi 2844 sz. tkvben foglalt B 1996 rész a Pálka György nevéen állott s a végrehajtási zálogjog bekebelezése után B. 4167—4168 rsz, a Krnák Pál és neje Velcs Katalin nevére irt 8 ^{220/1000} hold legelőföldre az árverést 982 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fenntebb megjelölt ingatlan az 1889 évi okt. hó 14 napján délelőtt 10 órakor Szarvas község házánál megtartandó nyilvános árverésen eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át, vagyis 98 frt 20 krt. készpénzben, vagy az 1881. évi nov. hó 1 én 3333 szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 § ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170 §-a értelmében a bánatpénzre: a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kir. járásbírószág telekkönyvi hatóság

Szarvason 1889 évi július hó 23 napján,

KONTUR JÓZSEF

kir. járásbíró.

Az általános ismert, jó hírnevűnek orvendő s több oldalilag kiűntetett sósborszesz készítményem — kelendőségénél fogva — sok utazásnak lévén az utóbbi időben kitéve, elhatároztam, hogy azokon címjegyeimet módosítom s arra kényomatban saját hazam külső alakját veszem fel, bejegyeztetvén azt egyszersmind védjegyként a budapesti iparkamaránál.

S ó s b o r s z e s z

gyors enyhítést eszközöl: csúszos szaggatás, fagyás fog- és fejfátdalmak, szemyengoség, benuál-ok, zsugorok stb. ellen, de különösen a bedörzsölés-keű-gyűró-gyógymódnál (massage) igen jó hatásúnak bizonyult. Fogtízítő szerül is igen ajánlható, a menyiben a fogak fenét elősegíti, a foghúst erősíti és a száj tiszta, szagtalan iznyer a szesz elpárolgása után, valamint ajánlatos e szer fejmosásra s a hajdegek erősítésére, a fejkorpa kepződés megakadályozására, és annak megszüntetésére.

Ára egy nagy üveggel 1 frt, egy kisebb üveggel 50 k r.

Brázay Kálmán.

Budapesten IV ker., Muzeum-körút 23. sz.

Kapható Szarvason: Medveczky J. Nyácsik S., Mikolay J., Réthly S., Mázor J., és Haas L. uraknál.

BUDAPESTI HIRLAP.

ELŐFIZETESI ÁRAK: Egész évre 14 frt. félre 7 frt. negyed-
évre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr.
MEGJELENIK MINDENNAP;
hétfőn és ünnep után való napon is

Szerkesztők és lap tulajdonosok:

Csukássi József és Rákosi Jenő.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
IV. Kalap-utca 16. szám.
HIRDETÉSEK DIJSZABÁLY SZERINT.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

A magyar sajtó fejlődése.

Magyarország 1867-ben lépett a modern államok sorába. A közszellem már a harmincs, negyvenes években ébredett, lángelű és lángszavú férfiak a szunynyadó nemzeti érzést fölébresztették, s kijelölték az ösvényt, melyen haladva hazánk a modern, civilizált államok sorába léphet. Nagy politikai reformokon ment akkor keresztül az ország, a nemesség testvérévé fogadta a népet, s a terheket egyformán elosztották. Kivitták a magyar nyelv jogait, s lerázták a közéletről egy holt nyelvnek a magánéletéről pedig egy még veszedelmesebb élő nyelvnek a befűcsét. A politikai jogok és szabadságokért való alkotmányos harcra következtek a fegyverek csatája, az örökös dicső emlékü szabadságharc. Utána beütközött a reakció, s a nemzet leszorítva minden térről, otthon, csendben, a családi körben meghúzódva gyűjtötte erőt a jobb korra, melynek bekövetkezését szent bizalommal várta.

A magyar sajtó hű tükré a századbeli történetünk különböző korszakainak. A halálnak látszó szunynyadás idejében ő is szunynyadt. Egy-egy elszánt ember fontartott itt-ott valami újság-féle folyóiratot, melynek unalmas híreit s ártatlan cikkcskéit pár száz ember elolvasta a milliók pedig semmit se tudtak róla. A híreket élő szóval hordták szét a megyegyűlésekről a pozsonyi diárokól. A vakmerő ifjakat, a kik a pozsonyi diétán monott beszédüket másolás útján terjesztették, börtönbe vették. Mikor a reformmozgalom teljes erővel megindult, akkor keletkeztek aztán lapok, de csak akkor kezdték igazán hírlapot olvasni a magyar közönség, mikor Kossuth megindította az ő lapját, s belefűjt a tarogatába mely az alvó nemzetet fölrázta. Persze nagy nyűg volt a sajtón akkor a cenzúra, s a lapok nem nyertek nagyobb elterjedést csak a forradalom alatt, mikor ez a bilincs is szétpattant.

De milyen sajtó volt ez a szabad sajtó! Csupa temperamentum, minden sora lüktet a szenvedélytől s forradalmi láz, vihar ott remeg minden sorában. Tamad, véd, igazat, lelkesít, de egyebet nem tesz. Látnunk egy akkori lapot, mely budavár megvételeéről négy lelkes cikket közöl egy számban, tudósítást pedig egy heüti sem. Ilyen volt a nagy francia forradalom sajtója is, ilyen minden forradalmi sajtó.

Az abszolutizmus az ő bitófaival, zsandáraival és cenzuraival egyszerre véget vetett mindennek. A hatvanas években kezdett csak föllángolni a hamu alatt piglogó tűz. Mikor aztán 1867-ben királyt koronáztunk, új, felelős miniszteriumot kaptunk, s megkezdődött az alkotmányos országban az ország rekonstruálásának nagy munkája; akkor a magyar sajtó is fejlődésének rendes útjára lépett. Egyszerre teremtek a lapok, fővárosban és vidéken s lassan de biztosan terjedni kezdtek. Budapestnek, mint országos központnak, társadalmi élete is fölélénkült, a nemzet szerető gondjával fordult feleje és semmitse tagadott meg tőle hogy fölvirágozzék. A főváros emelkedésével, fejlődésével, nagybodasával a központi lapok érdekessége, befolyása, hatalma, tekintélye és elterjedése is növekedett. A legszélesebb alapokra fektetett közoktatás szakadatlanul újabb és újabb rétegeket nyert meg a magyar unveltségnek. A műveltség-gel terjedt az olvasási kedv és vágy, mely természetesen a lapokhoz vitte a közönséget, annival is inkább, mert ez a legkönnyebben és legolcsóbban megszerezhető olvasmány.

Igy fejlődött a magyar sajtó oda, a hol ma áll s így lehetséges, hogy pl. a

BUDAPESTI HIRLAP 28,000—30,000 példányban

forog közkézen az országban. E páratlanak tetsző elterjedést, az olvasóközönség óriási megszorodásán kívül a lap olcsósága is teszi. A legzölgyebb ember is adhat mindennap egy számért nagy krajczárt, hogy a politikai, társadalmi és művészeti eseményekről tájékozva legyen. A Budapesti Hirlap mindent fölél s mialatt mindenről híven értesít, egyúttal oktató szórakoztat.

A Budapesti Hirlap nagy elterjedésének azonban, melyre nem egészen tíz év alatt vitte, vannak belső oka is ezek közé tartozik első sorban

teljes politikai függetlensége

Véletlen!

Az elhaladott évad és pénzügyi lehetőség tetek nekem, hogy egy nagy gyárnak kendő készletét megvegyem; minél fogva azon helyszínen vagyok, hogy minden árnyék nek egy óriási nagy, vastag, meleg el nem pusztítható kendőt, bamulatos olcsó aron, az az 1 frt 83 kr-ért szállíthatok. Ezen belette divatos kendő: a legjobb gyapjából vannak szürkében (három árnyalattal világos, közép és halványzürke) finom rajtokkal ellátva, sötét szíllé (bordure); 175 cm hosszúság és 175 cm szélesség. Sietni kell a megrendeléssel, míg a készletben tart, mert ilyen alkalom nem kínálkozik többé. Megrendelések készpénz vagy utánvétellel történhetnek.

1000-szer nagyobbra látható minden tárgy az újonnan feltalált Csuda Zsebmikroszkop pal minél fogva ez nélkülözhetlen minden kereskedő, tanító s tanulóknál, sőt szűkebb és hasznos minden háztartásnál az ételek és italok megvizsgálása végett. Minden dob. egy próbatárggyal van ellátva és mindenik mellé azoknál egy lupe van mellékelve, mely roviolatoknak olvasásánál rendkívül hasznos. Megrendelések készpénz vagy utánvétellel mellett eszközölhetők. Darabja csak 1 frt 50 kr.

U n i k u m! Az egészen újonnan feltalált világító inga, finoman polírozott, üreges kereklet kerébe foglalva költő (Vecker) és jeladó készülékkel, két bronzírozott süllyedéspont samallappal (Zifferblatt), mely még sötét éjszaka is minden más világító szer nélkül is élelken világít, mint a hold; és ezen nélkülözhetlen órákerül csak 2 forint 75 kr-án Minden megrendelt óra a tisztán ehhez készített posta-ládcskába csomagolva és utánvétellel vagy elélegesen beküldött összeg mellett a világ minden részébe szállítható.
A szá itóház D. KLEKNER által, Bécs, I., Postgasse 20.

mely lehetségessé teszi, hogy a pártszempontokat nem tekintve minden kérdésben a tiszta igazság szempontjából ítéljen, s úgy a pártokat, mint a kormányt szabadon megkritizálja. Tulajdonosai független emberek, akik senkinek a kegyeire pártfogásáa nincsenek raszorulva, s azokat nem is keresik; semmiféle pártnak, uralkodó banknak vagy vállalatnak a kötelekeben nincsenek bent s elfogulatlanul keresztek a közjót, dolgozhatnak a nemzeti ideálokért.

A Budapesti Hirlap függetlenségét nemcsak politikai, hanem irodalmi és művészeti kérdésekben is megőrzi. Támogatja a jelest, irtja a hibát.

A Budapesti Hirlap közkedveltségének egyik további oka

a hírek gyors és hiteles közlése.

Régen elmúltak azok az idők, mikor a bécsi hajó közvetítette a külföld összes híreit Budapesttel és Magyarországgal. Ma az elektromos drót uralkodik a sajtóban. Korunk jellege a gyorsaság, s ez jelszava a Budapesti Hirlapnak. Csak táviratokra annyit költ, a mennyi 30 év előtt egy magyar lapnak egész évi budgetje volt. Tudósítóinak jól szervezett kara az ország minden pontján resen áll, hogy hírekkel ellássa a Budapesti Hirlapot s e nagy magyar test tagjainak vére lüktetését közvetítse a szív a főváros felé.

Többet mondunk: Európában nem történhetik semmi nevezetes, hogy erről már másnap értesítés ne legyen a Budapesti Hirlapban. A külföld világvárosaiban rendes levelezői vannak.

Ahová szükséges, oda külön tudósítói mennek, a szerkesztőségből kiküldve.

Természetesen, a lap erejét a közönség pártfogása adja meg s a Budapesti Hirlap nagymérvű erőki-fejtését is csak a közönség által történt páratlan felkarolása tette lehetségessé. Immár nincs mit szegyenkeznünk a nagy európai nemzetek sajtója mellett: az angol kivéve, a többi nemzetek sajtóját sok tekintetben felülmúlja a magyar sajtó.

A Budapesti Hirlap nagy sikere nobile officiumként azt a feladatot rójaja a szerkesztőségre, hogy jövőre még fokozottabb szorgalommal dolgozzék, hogy az olvasók, nem, nem olvasók, hanem jó barátok óriási körét megtartsa. A szerkesztőség főtelevése az, hogy minden megjelenő számmal egy újabb és erősebb összekötő kappos tanuljon a Budapesti Hirlap és a közönség közt. A Budapesti Hirlap mindennap bekapogtat a magyar családokhoz. Dicsér vagy dorgál, óv vagy figyelmeztet, de mindig őszinte szóval, ahogy az egy 10 éves jobaráthoz illik.

Tízennygy rendes belmunkatárs van elfoglalva mindennap a Budapesti Hirlap különböző rovatainak összzállításával. Mert a világon a szerkesztőség az egyetlen olyan hivatal, a hol nem lehet restanciát csinálni, hanem mindennek aznap, a kitűzött pillanatban készen kell lennie. A naponként felgyűltékező óriási anyag gyors feldolgozásához sok ember kell s a belső emberekben kívül a külmunkatársak díszes csoportja segíti a lapot sokoldalú feladatának sikeres megoldásában. Szakkérdésekben első rendű szakemberek nyilvánítják nézetüket a Budapesti Hirlap hasábjain. Nem foglal el merev, doktrinér álláspontot semmiféle kérdésben, hanem szabad tért nyit az övétől különböző véleményeknek is, az eszmék tisztázása céljából.

A Budapesti Hirlap vezércikkeinek irányeszmeje:

**magyar nemzeti politika,
magyar nemzeti állam.**

Ennek mindent alárendel, ezt nem rendeli alája semminek.

A bölcs mérseklethez, vagy a szenvedélynek hangját egyaránt megüthetik a vezércikkek; csillapíthatnak vagy izgathatnak, de mindegyik hang a kellő időben, helyen és alkalommal esendül meg s mindig a magasabb, nemesebb nemzeti ideálok érdekében.

A rendes cikkeknek

Házas Ivor br., Rákosi Jenő és Balogh Pál.

Országos politikai kitünőségek is gyakran itéznek szózatukat e helyről a közönséghez.

A tárcza, mely a vezércikk alatt húzódik meg, esöndesebb érzelmeknek hódol, ha néha a nemzeteket mozgó nagy kérdések maró szatirját tartalmazza is. Itt találkozunk a közönség gyönyörű ködtetésére mindazok, kiket nem akadémiák protekciója, pajtás szövetkezetek dicsőítése tett irökká, hanem annak születtek s a közönség tapsai közt izmosodtak meg.

A Budapesti Hirlap tárczarovatának két erősségét óhajjuk felemlíteni:

Herman Ottó és Eötvös Károlyt.

Herman Ottó, a magyar tudóst, a tudományok leg-hivatottabb népszerűsítőjét, számos oldalról ismeri a Budapesti Hirlap közönsége. Akár a norvég fjordok sötét melankóliáját akár a végtelen magyar puszták költőiségét és derült patriarkális életét eszeleli, egyformán költő ő, a ki eltalálja a hangulatot, bele viszi az olvasóba, megtalálja a kellő színeket s szinte látjuk az élénk rajzolt képeket. Eredeti, önálló, maga lábán járó, zseniális tudós, mely, igazi tehetségű író, kinek tárczáiból sok élvezetet és tanulságot meríthetünk.

Eötvös Károly viszont egy kifogyhatatlan mese-mondó, egyszerű mint egy görög klasszikus s jóízű mint egy magyar táblalíró. Páratlan emlékező tehetségébe fel van véve ezer apró, vidám történet s a mellett, hogy ő maga ír, egy egész tárczairó nemzedéket el tudna látni témával.

Rendes belső tárczairónk Tóth Béla Rákosi Viktor és Andronikus, mely név egy kitűnő fiatal költőt rejti. A helyi rovatok szakavatott kézfeben vannak s híven visszatükrözik a nagyvárosi életet ezértele változataiban.

A Budapesti Hirlap regénycsarnoka az idén két magyar, két angol s egy orosz regényt közölt. Legújabbán sikerült megszereznie.

Ohnet Györgynek „Utolsó szerelem”

című regényét, mely a Budapesti Hirlapban szept. 25-én fog kezdődni. (Október hó elsejével belépő új előfizetők a regény kezdetét külön lenyomatban ingyen megkapják.)

Ohnet György

most a legnépszerűbb francia regényíró, kinek regényeit érdekfeszítő, fordulatokban gazdag mese, élénk pasztikus előadás s finom, művelt előkő hang jellemzik. Realisztikusan ír de nem híve az úgynevezett naturalizmusnak s távol áll annak túlzásaitól.

Regényei mint szindarabok is zajos sikereket aratnak. Elég, ha a Sergio Panino-t és a Vasgyáros-t említjük.

Az utolsó szerelem

is gazdag drámai összeütközésekben s hemzseg azoktó az élesen kirajzolt párisi alakoktól, melyek e világvárosban domináló szerepet játszanak.

Ohnet e regényét a külföldi lapok közül először a Budapesti Hirlap fogja közölni. A francia eredeti kötetben csak Karacsony táján jelenik meg a párisi könyvpiaczen.

Az országgyűlés megnyitása elé fokozott érdeklődéssel néz a közönség. A Budapesti Hirlap nagy sulyt fektet arra, hogy a képviselőház ülésének ugy nagy vitái, mint kisebb epizódjai híven elő legyenek adva; az alkotmányos porond nyilvános jelenetei mellett a folyosók titkairól is bőven referál.

Szóval: megerősödven, nagyranövekedvén a közönség szeretete által és szeretetében, a legnemesebb értelemben szolgálja az összeség érdekeit, kielégíti a közönség tudásvágyát s tájékoztatja mindenről, a mit egy művelt magyar embernek tudnia kell.

Jól megrostált jeles olvasmányokkal, gondosan megírt magyaros zamatu közleményekkel szolgál, nem léha pletykázással mérgez kedélyt és tesz üressé szívet.

Az előfizetés feltételei:

Egész évre 14 frt. félre 7 frt. negyedévre 3 frt 50 kr., egy óra 1 frt 20 kr.

Az előfizetések vidékről legzölgyerűbben postautalványnyal eszközölhetők következők cím alatt: A „Budapesti Hirlap” kiadóhivatalának Budapest, IV., kalap-utca 16. szám.

HIRDETÉS.

A sarvasi regale-közbírtokosság részéről közhírré tételik, miszerint a „Barány” vendéglő f. évi október hó 7-én d. e. 8 órakor árverés útján bérbé adatik.

A feltételek a hivatalos helyiségben bármikor megtekinthetők.

Sarvas, 1889. szeptember 27.

Elnökség.